

## **Ohje purku-urakoitsijalle Purkujätteiden ja ympäristöasioiden huomioiminen purku-urakassa**

Ohjeen tarkoituksena on, että Varkauden kaupungin kiinteistöjen kokonais- ja saneerauspurkuhankkeissa huomioidaan purkamisessa syntyvät purkujätteet niin, että mahdollisimman suuri osa niistä voidaan hyödyntää. Lisäksi tätä ohjetta on noudatettava minimivaatimuksena purkutyöstä aiheutuvien ympäristö- ja terveyshaittojen ehkäisemisessä

Tässä asiakirjassa on kuvattu Varkauden kaupungin tilaamissa/teettämässä purku-urakoissa noudatettavat purkujätteitä koskevat yleiset asiat. Tarvittaessa purkukohdekohtaisia yksityiskohtia tarkennetaan kunkin urakan kaupallisissa- ja suunnitelma-asiakirjoissa sekä tarvittaessa urakkaneuvotteluissa. Lisäksi tässä asiakirjassa on kuvattu minimivaatimukset purkutöistä aiheutuvien haitallisten ympäristöhaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen.

### **Purku-urakoitsijan vastuu jätteistä**

Purku-urakan pääurakoitsija on jätelainsäädännössä mainittu jätteen haltija, jonka tulee huolehtia kaikista jätteen haltijalle määrätyistä lainsäädännön velvoitteista. Ellei muuta ole urakka-asiakirjoissa mainittu, pääurakoitsijan urakkahintaan kuuluvat kaikki purkujätteiden erilliskeräyksestä, kuljetuksesta sekä jätteiden vastaanotto- ja käsittelymaksuista ja jäteveroista johtuvat kustannukset.

### **Suunnitelmat, jotka purku-urakoitsijan tulee laatia ja hyväksyttävä tilaajalla**

Päätoteuttajan ja purku-urakoitsijan tulee tehdä purkutyön toteutusta koskevat suunnitelmat, joissa purkamisen teknisen työsuorituksen ja turvallisuusasioiden lisäksi esitetään toimenpiteet, joilla estetään ja vähennetään purkutyöstä aiheutuvaa haittaa ja huolehditaan purkujätteiden jätehuollosta.

Asbestin ja muiden haitallisten aineiden poiston purkusuunnitelma on esitettävä ja hyväksyttävä tilaajalla ja pidettävä työmaalla nähtävillä. Asbestipurkutöistä on aina tehtävä ilmoitus aluehallintovirastolle ennen purkutöiden aloitusta.

Pölyn hallinta ja melua aiheuttavat työvaiheet tulee huomioida ja niiden haitat ympäristölle minimoida. Roskien ja purkujätteiden leviäminen työmaa-alueen ulkopuolelle tulee estää ja työmaa-alue/työkohteet tulee pitää mahdollisimman siistinä. Jos tehdään saneerauspurkutöitä kohteessa, jossa osa rakennuksesta on samaan aikaan käytössä, tulee erityisesti huomioida, että purkutyökohteesta ei pääse pölyä ja haitallisia aineita leviämään muihin tiloihin.

Purkujätteiden erilliskeräys, eri jätelajien luvalliset vastaanottopaikat ja vastaanottajat tulee esittää urakoitsijan suunnitelmassa ja siinä tulee huomioida tilaajan seuraavassa kohdassa asettamat tavoitteet. Lainsäädännön ja tilaajan edellyttämien jätelajien erilliskeräys on järjestettävä työmaalla.

Purku-urakoitsija laatii purkutöiden aikataulun ja hyväksyytään sen tilaajalla. Mahdolliset muutokset aikatauluun on hyväksyttävä tilaajalla.

## Tavoitteet purkujätteiden kierrätykselle ja hyödyntämiselle

Suomi on sitoutunut EU:n yhteisiin rakennus- ja purkujätteitä koskeviin tavoitteisiin. Jokaisen toimijan tulisi huomioida tavoitteet omassa toiminnassa ja pyrkiä toimimaan niin, että tavoitteet täytetään. Rakennus- ja purkujätteiden osalta on asetettu tavoite kierrättää tai hyödyntää materiaalina vähintään 70 % rakentamisessa ja purkamisessa syntyvistä jätteistä vuoteen 2020 mennessä.

Varkauden kaupunki pyrkii osaltaan toteuttamaan em. tavoitetta edellyttämällä, että purkuurakoissa noudatetaan jätelain etusijajärjestystä ao. listan mukaisesti

1. vähennetään syntyvän jätteen määrää uudelleenkäyttämällä rakennusosia tai materiaaleja
2. Vaarallisia aineita sisältävät materiaalit poistetaan ja niitä käsitellään huolellisesti, pidetään erillään muista jätteistä ja toimitetaan ne asianmukaisesti pakattuna loppukäsittelyyn. Tarkemmin vaarallisia jätteitä koskevat asiat on kuvattu kohdassa ”Asbestia ja muita vaarallisia aineita sisältävät materiaalit”.
3. Purkutyöt tehdään lajittelevasti ja purkutyömaalla erilliskerätään hyödyntämiskelpoiset jätejakeet.
4. Purkujätteistä toimitetaan materiaali kierrätykseen soveltuvat jätelajit. Kierrätyksellä tarkoitetaan sitä, että materiaali käytetään uudelleen materiaalina uuden tuotteen valmistuksessa. Kierrättämistä on esimerkiksi
  - Metallien erilliskeräys ja toimittaminen metalliteollisuuden raaka-aineeksi
  - Muovien erilliskeräys ja toimittaminen muovin kierrätyslaitoksiin (ei polttoon)
  - Lasien erilliskeräys ja toimitus esim. uuden lasin, lasivillan tai vaahtolasin raaka-aineeksi
  - Kipsilevyjätteen erilliskeräys ja toimitus kipsilevyteollisuuteen
  - Betonimurskeen valmistaminen CE-merkityksi kierrätyskiviainekseksi joko käyttökohteessa tai kolmannen osapuolen toimesta
  - Asfalttijätteen toimittaminen asfalttiasemalle uuden asfaltin valmistukseen
5. Betoni- ja tiilijäte ja asfalttimurske hyödynnetään materiaalina rakentamisessa sellaisissa kohteissa, joissa sillä korvataan rakentamisessa muutoin käytettävää luonnon kivainesta. Varkauden kaupunki voi osoittaa betoni- ja tiilimurskeelle sekä asfalttimurskeelle kaupungin oman hyödyntämiskohteen. Hyödynnettävien materiaalien ympäristökelpoisuus tulee tutkia purku-urakoitsijan toimesta valmiista murskeesta otettavista näytteistä MARA -asetuksen mukaisesti, ellei hyödyntämiskohteesta muuta johdu. Lisäksi uusiomateriaalin valmistajan tulee osoittaa materiaalin tekninen kelpoisuus käyttökohteen vaatimusten mukaisesti. MARA-asetuksen mukainen maksimirakoko

hyödynnettävälle betonimurskeelle on 90 mm, joka edellyttää, että murske valmistetaan murskaamalla (pulverointi ei riitä). Ympäristöluvallisissa kohteissa maksimirakoko voi olla suurempi, jos lupamääräyksissä on niin määritelty. Varkauden kaupunki voi osoittaa myös pilaantumattomille ylijäämämaille hyödyntämiskohteen.

6. Puu ja muut energiahyödyntämiseen kelpaavat jätejakeet hyödynnetään energiana
7. Hyödyntämiskelvottomat jätejakeet toimitetaan loppukäsittelyyn, joka voi olla polttaminen jätteenpolttolaitoksessa tai loppusijoittaminen kaatopaikalle. Hyödyntämiskelvottomia jätejakeita ovat yleensä mm.
  - o vaarallisia aineita, kuten asbestia, PCB:tä, PAH-yhdisteitä ja raskasmetalleja sisältävät materiaalit
  - o saniteettikalusteet ja isot laattajättemäärät
  - o lasi- ja mineraalivillaeristeet
  - o kipsilevyjätteet, joissa on kiinni laastia, laattoja tai muita kierrätystä estäviä materiaaleja

Sekalaisen, jatkokäsittelyä vaativan rakennus- ja purkujätteen määrä tulee minimoida purkutyömaalla.

Tilaaajan kanssa tulee sopia mahdollisista poikkeuksista em. etusijajärjestyksen noudattamisessa.

### **Asbestia ja muita vaarallisia aineita sisältävät materiaalit**

Kiinteistön omistajan tulee teettää purkukohteista asbesti- ja haitta – ainekartoitus ja tutkimukset (AHA-kartoitus), jos on aihetta rakennuksen iän, käyttöhistorian tai muista tekijöistä johtuen olettaa, että purettavissa rakenteissa voi olla asbestia tai muita vaarallisia ja haitallisia aineita. Asbesti- ja haitta-ainekartoitus liitetään kohteen tarjouspyyntöasiakirjoihin. Purkurakkoitsijan on huomioitava vaarallisia aineita sisältävien materiaalien poisto purkuurakassa ja tehtävä niiden poisto ja käsittely kaikkia lainsäädännön vaatimuksia noudattaen ja aiheuttamatta vaaraa purkukohteessa työskenteleville tai ympäristölle. Jos purkutyön aikana epäillään, että AHA-kartoituksesta poiketen vaarallisia aineita esiintyy myös muissa materiaaleissa, on asiasta ilmoitettava välittömästi rakennuttajan edustajalle ja sovittava tarvittavista tutkimuksista ja muista toimenpiteistä ennen kuin kyseisiä materiaaleja puretaan.

Purkutyömenetelmät valitaan purettavan rakenteen, materiaalin ja purkukohteen koon mukaan ottaen huomioon purkutyön vaikutuspiirissä toimivat henkilöt ja kohteen käyttö. Purkukohteesta riippuen altistumisessa sekä suojaus- ja purkumenetelmien valinnassa on huomioitava purkutöitä tekevän henkilöstön lisäksi myös tilojen muut käyttäjät sekä lähiympäristön muut altistuvat kohteet. Haitta-ainepurkutöissä on aina käytettävä asianmukaista suojavaate-tusta ja hengityssuojaimia sekä huolehdittava niiden kunnosta ja suojaustason säilymisestä koko työn ajan.

Haitallisten ja vaarallisten aineiden pääpurkumenetelmä on osastointi. Muita purkumenetelmiä ovat mm. purkupussimenetelmä ja rakenteen tai taloteknisen järjestelmän kokonaisuena poistaminen. Pölynpoisto- ja ympäristön suojaamistapa valitaan purkutyössä vapautuvien haitallis-

ten ja vaarallisten aineiden määrän ja toimintaympäristön mukaan. Haitta-ainepurkamisen onnistuminen on varmistettava tarvittaessa mittauksilla. RT- ja RATU -ohjekorteissa on annettu tarkempia ohjeita haitta-aineiden poistosta ja soveltuvista menetelmistä.

Asbestipurkutyösuunnitelman liitteenä on työmaalla oltava myös asbestityötä koskeva turvallisuussuunnitelma.

## **Luvat, ilmoitukset ja raportointi**

Asbestipurkutyöstä on aina tehtävä ilmoitus AVI:n työsuojelupiirille ennen asbestipurkutöiden aloitusta. Ilmoituksen teosta vastaa pääurakoitsija ja sen voi tehdä myös asbestipurkuurakoitsija. Asbestipurkutöitä saavat tehdä vain urakoitsijat ja henkilöt, joilla on voimassa oleva asbestipurkutyölupa. Asbestipurkutyölupa ja asbestipurkuilmoitus on esitettävä rakennuttajalle ennen asbestipurkutöiden aloitusta.

Lyhytaikainen betoni- ja tiilijätteen murskaus purkutyömaalla voidaan tehdä ympäristönsuojeluviranomaiselle tehtävällä meluilmoituksella, mikäli kunnan ympäristönsuojeluviranomainen katsoo, ettei murskauksesta aiheudu ympäristön pilaantumisen vaaraa tai haittaa ympäristölle. Ympäristönsuojeluviranomainen voi myös vaatia jätteen murskauksesta ympäristöluvan hakemista.

Ennen purkutöiden aloittamista tulee purku-urakoitsijan toimittaa rakennuttajalle selvityksen jätteiden määrästä ja toimituspaikoista. Kaikista purkujätekuormista tulee tehdä siirtoasiakirjat. Vaatimus on lakisääteinen (jätelaki 121 § ja jäteasetus 24 §) ja koskee niin vaarallista jätettä kuin tavanomaisia jätteitä. Pääurakoitsija tai purku-urakoitsija vastaa siitä, että siirtoasiakirjat on tehty, kun kuormat lähtevät purkutyömaalta.

Ennen kohteen lopputarkastusta ja purku-urakan vastaanottoa tulee purku-urakoitsijan laatia syntyneistä purkujätteistä loppuraportti, jossa jätelajeittain on dokumentoitu niiden määrät ja toimitusosoitteet. Purku-urakoitsijan tulee säilyttää siirtoasiakirjat kaikesta rakennus- ja purkujätteestä vähintään 3 vuotta ja esitettävä ne pyydettäessä viranomaiselle. Pyydettäessä tulee myös pystyä osoittamaan, että kunkin jätteen vastaanottajalla on lupa tai muu viranomaisen hyväksyntä ottaa kyseistä jätettä vastaan. Purkujätteiden loppuraportti luovutetaan tilaajalle ja rakennusvalvontaviranomaiselle.